

«Вступ до психоаналізу» (1910) — одна з провідних робіт великого австрійського вченого, засновника теорії психоаналізу Зигмунда Фрейда разом із «Тлумаченням сновидінь» (1900), «Психопатологією повсякденного життя» (1904), «Дотепністю і її зв'язком з несвідомим» (1905), «Тотемом і табу» (1913), «Я і Воно» (1923). У «Вступі...» викладено систематизоване в 1916—1917 роках і доповнене у 1930-х самим автором учення про психоаналіз, яке значно вплинуло на розвиток медицини, психіатрії, філософії, театру і літератури у ХХ столітті. У цю чудову книжку ввійшли такі відкриття Фрейда: теорія хибних дій, аналіз і тлумачення сновидь, загальна теорія неврозів.

Як наслідок він упровадив у психіатрію нові поняття, а саме лібідо, едипів комплекс, згнічення, перенос тощо. Для свого часу книжка Фрейда стала революційною, висунувши статевий потяг на перше місце у тлумаченні наших учинків і проблем.

www.trade.bookclub.ua

ISBN 978-966-14-8353-7

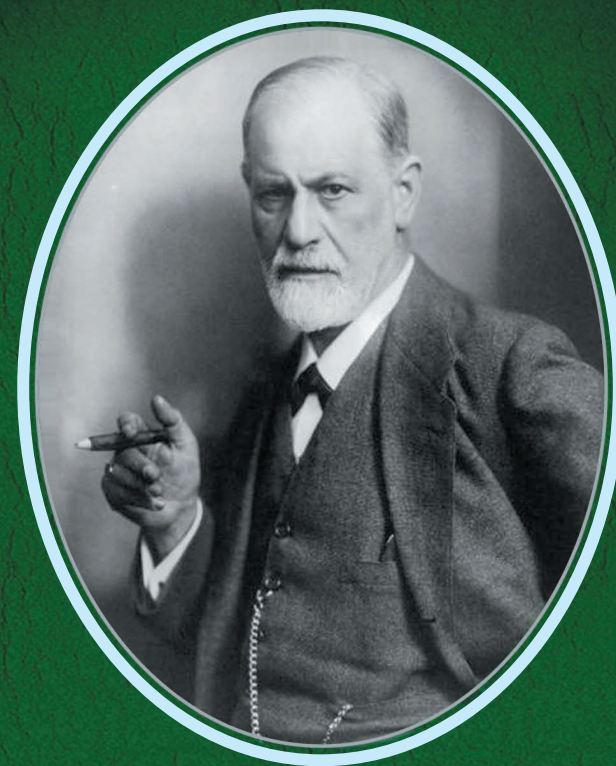

9 789661 483537

Зигмунд Фрейд

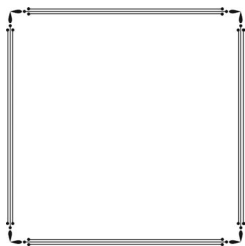
ВСТУП
ДО ПСИХОАНАЛІЗУ

Зигмунд
ФРОЙД

ВСТУП
ДО ПСИХОАНАЛІЗУ

КЛУБ
СІМЕЙНОГО
ДОЗВІЛЛЯ

Sinding Pipers.

ЗИГМУНД ФРОЙД

Вступ до психоаналізу

ХАРКІВ **КЛУБ**
2015 СІМЕЙНОГО
ДОЗВІЛЛЯ

УДК 159.964.2
ББК 88.3
Ф91

Жодну з частин цього видання
не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі
без письмового дозволу видавництва

Перекладено за виданням:
Freud S. Studienausgabe, Band 1: Vorlesungen zur Einführung
in die Psychoanalyse und Neue Folge / Sigmund Freud. —
Frankfurt am Main : S. FISCHER Verlag GmbH, 1989.

Переклад з німецької *Петра Таращука*

Слово від перекладача

З огляду на те, що дане видання призначене широкому колу читачів, у ньому подано тільки основний курс лекцій. З тієї самої причини не подано й кількох покажчиків, укладених редакційним колективом німецького академічного *Studienausgabe*. Крім того, з тексту прибрано підготовані німецькою редакцією посилання на конкретні праці вчених, прізвища яких Зигмунд Фройд згадує в лекціях (див. бібліографію). Посторінкові примітки в квадратних дужках, а також поодинокі вставлені в текст слова в квадратних дужках належать редакторам німецького видання.

Петро Таращук

Дизайнер обкладинки *Надія Величко*

ISBN 978-966-14-8353-7 (укр.)
ISBN 978-3-10-822721-0 (нім.)

© Петро Таращук, переклад, 2014
© Nemiro Ltd, видання українською мовою, 2015
© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», художнє оформлення, 2015

ПЕРЕДМОВА

«Вступ до психоаналізу», що його я пропоную увазі громадськості, не слід сприймати за суперника вже опублікованих загальнооглядових праць, присвячених цій царині знань (Hitschmann, «Freuds Neurosenlehre», 2. Aufl., 1913; Pfister, «Die psychanalytische Methode», 1913; Leo Kaplan, «Grundzüge der Psychoanalyse», 1914; Régis et Hesnard, «La psychoanalyse des névroses et des psychoses», Paris, 1914; Adolf F. Meijer, «De Behandeling van Zenuwzieken door Psycho-Analyse», Amsterdam, 1915). Ця книжка — лише дослівне відтворення лекцій, що їх я прочитав протягом двох зимових семестрів 1915/16 та 1916/17 рр. перед мішаною аудиторією з лікарів та нефаківців, що складалася з представників обох статей.

Тож усі особливості викладу, що їх помітить читач цієї книжки, можна пояснити обставинами її виникнення. Я не міг дотримуватися холодного стилю наукової розвідки, навпаки, як лектор я мусив дбати, щоб протягом майже двогодинного викладу увага моїх слухачів ні на мить не ослабла. Потреба зважати на безпосереднє сприйняття неминуче призводила до того, що окремі теми доводилось розглядати не раз, скажімо, вперше у зв'язку з тлумаченням сновидь, а згодом удруге при поясненні проблеми неврозів. Інколи сам характер матеріалу не дозволяв мені вичерпно пояснити ту або ту важливу тему, приміром тему неусвідомленого, в одному місці, тож я мусив не раз підступати до неї і знову

полишати, аж поки згодом траплялася нагода доповнити вже подане знання.

Хто обізнаний з психоаналітичною літературою, той знайде в цьому «Вступі» дуже мало інформації, про яку не можна було б довідатись з інших, набагато докладніших публікацій. Проте потреба поглибити виклад і скомпонувати його частини часом змушувала автора додавати в певних місцях (при поясненні етіології страху, істеричних фантазій) досі ще ніде не опублікований матеріал.

*Відень,
весна 1917 р.*

Фройд

Частина перша
Хибні дії

ЛЕКЦІЯ 1

Вступ

Вельмишановні добродійки і добродії! Мені невідомо, що і скільки з книжок чи з почутого знає про психоаналіз дехто з вас. Але вже сама назва мого курсу — «Початковий вступ до психоаналізу» — зобов'язує мене ставитись до вас так, ніби ви не знаєте нічого й потребуєте докладних пояснень.

Передусім я повинен вам сповістити, що психоаналіз — це певний метод лікування нервовохворих, і зразу ж подати приклад, наскільки в його царині майже все відбувається цілком по-іншому, а часто і просто навпаки, ніж узагалі в медицині. Адже в інших галузях медицини, застосовуючи на хворому нові для нього лікувальні методи, ми здебільшого приховуємо від пацієнта труднощі, з якими вони пов'язані, і, сповнюючи надією, запевняємо в успіху лікування. Гадаю, ми маємо на те право, бо таким своїм поведженням підвищуємо ймовірність одужання. Та беручись лікувати невротика психоаналітичним методом, ми поводимось інакше. Ми вказуємо хворому на труднощі лікування, на його затяжний характер, на зусилля і жертви, яких воно потребує; а про наслідки лікування кажемо, що не можна пообіцяти чогось певного, успіх залежить від поведінки пацієнта, від його розуміння, податливості й витримки. В нас, звичайно, є слушні підстави для такого нібито цілком відмінного поведження, і, можливо, згодом ви їх зрозумієте.

А тепер не гнівайтесь, якщо попервах я вас трактуватиму так само, як невротичних хворих. Власне, я вам не раджу приходити і слухати мене вдруге. Через те я вказуватиму вам на всі неадаптивності, з якими доконечно пов'язаний виклад

психоаналізу, й усі труднощі, що їх слід подолати, аби виробити власну думку. Я покажу вам, що весь напрям вашої освіти і все ваше узвичаєне мислення неминуче обертають вас у ворогів психоаналізу, і з'ясую, скільки потрібно внутрішніх зусиль, щоб подолати той інстинктивний опір. Я, звичайно, не можу сказати наперед, якою мірою ви зрозумієте психоаналіз, прослухавши мої лекції, і водночас не можу пообіцяти, що, прослухавши їх, ви навчитеся провадити психоаналітичні дослідження й лікувати психоаналітичним методом. Якщо серед вас усе ж виявляться ті, хто не задовольниться побіжним знайомством з психоаналізом, а захоче докладно вивчити його, то я не тільки віраджуватиму їх від такого наміру, а й прямо застерігатиму. Ситуація поки що така, що той, хто надумає стати психоаналітиком, закриє собі будь-який шлях до університетської кар'єри, а обравши життя звичайного лікаря-практика, опиниться в товаристві, що не розумітиме його зусиль, ставитиметься до нього з недовірою та ворожістю і спрямує проти нього все зло, яке зачаїлось у недобрій людській душі. Можливо, саме з тих супровідних з'явиськ, на які така багата війна, що лютує нині в Європі, ви складете приблизну оцінку, скільки легіонів може постати проти вас.

А проте ніколи не бракує людей, для яких, попри породжуваний клопіт і неспокій, зберігає свою привабу все, що може додати нових знань. Якщо є такі серед вас і вони, знехтувавши мої застороги, прийдуть сюди й наступного разу, я вітатиму їхню появу. Але всім вам належить право дізнатися, в чому ж полягають ті згадані труднощі психоаналізу.

Передусім вони пов'язані з поясненнями, з методом викладу психоаналізу. Навчаючись медицини, ви вже звикли сприймати очима. Ви розглядали анатомічні препарати, вивчали осад при хімічних реакціях, спостерігали скорочення м'язів, спричинене подразненням їхніх нервів. Згодом вашу увагу звертали на стан хворого, на симптоми його хвороби,

на наслідки патогенних процесів, а в багатьох випадках навіть показували вже виділених з організму збудників хвороб. У хірургії ви спершу були очевидцями операцій, що полегшують страждання хворого, а згодом могли й самі приступати до їхнього виконання. Навіть у психіатрії вам демонстрували хворих, і їхня змінена міміка, порушене мовлення й поведінка збагатили вас масою спостережень, які полишили глибоке враження. Тож викладач медицини виступає здебільшого в ролі екскурсовода й тлумача, що водить вас по музею, а ви тим часом безпосередньо знайомитеся з експонатами і, сприймаючи все власними чуттями, переконуєтеся в існуванні нових фактів.

На жаль, у психоаналізі все інакше. При аналітичному лікуванні відбувається не що інше, як словесний обмін між аналізованим і лікарем. Пацієнт розмовляє, розказує про минулі події і теперішні враження, скаржиться, виявляє бажання й почуття. Лікар вислуховує пацієнта, намагається спрямувати хід його думок, дораджує, звертає його увагу на окремі речі, дає йому пояснення і спостерігає за реакціями розуміння і спротиву, що він їх викликає в пацієнта. Неосвічені родичі нашого хворого — їм до вподоби тільки видиме й відчутне, а найліпше для них — лікування, яке можна побачити в кіно, — також не проминають нагоди засумніватися у тому, «як можна самими словами протиставити щось хворобі». Але ці міркування такі ж нерозумні, як і непослідовні. Адже це ті самі люди, що достеменно знають, ніби свої симптоми хворий «просто вигадує». Слова спершу були чарами, і вони ще й досі зберігають чимало своєї давньої чарівної сили. Словом можна ошчасливити людину або довести її до розпачу, через слово вчитель передає свої знання учневі, палким словом промовець надихає слухачів і впливає на їхні судження й постанови. Слова призводять до афектів і є поширеним засобом впливу, який чинять люди одне на одного. Тож не слід недооцінювати й застосування слова

в психотерапії, і будьмо задоволені, коли нам пощастить почути слова, що ними обмінюються аналітик та його пацієнт.

Але й це для нас недосяжне. Розмова, в якій і полягає психоаналітичне лікування, не терпить ніяких слухачів, зробити її прилюдною не можна. На лекціях з психіатрії студентам, звичайно, демонструють неврастеніка чи істерика. Він тоді лише переказує свої скарги й симптоми, а про інше замовчує. А оту інформацію, якої потребує аналіз, він може сповістити тільки тоді, коли серцем прихилиться до лікаря; він ураз замовкне, тільки-но помітить хоч одного байдужого до себе слухача. Бо ці признання йдуть з найпотаємніших глибин його душевного життя, розкривають те, що він як соціально незалежна істота мусить приховувати від інших, містять, зрештою, все, в чому він як цілісна особистість не хоче признаватись навіть собі самому.

Не можна стати й свідком психоаналітичного лікування. Можна лише слухати про нього і дізнаватися про психоаналіз тільки, в найвужчому розумінні цього слова, з самих чуток. Через цей виклад, що йде нібито з других рук, ви потрапляєте в дуже незвичайну ситуацію, в якій вам і доводиться складати власну думку. По щирості, здебільшого все залежить від ступеня вашої віри викладачеві.

Уявіть собі, ніби ви слухаєте лекцію не з психіатрії, а історії, і викладач розповідає вам про життя і воєнні звитяги Александра Македонського. Які ж ваші підстави вірити в правдивість його повідомлень? Спершу становище видається ще непевнішим, ніж у випадку з психоаналізом, бо професор історії, так само як і ви, не брав участі у воєнних походах Александра; психоаналітик принаймні повідомляє про події, в яких певну роль відігравав і він сам. Але далі йде низка доказів, що змушують вас повірити історикові. Він може вказати на свідчення античних письменників, що або були сучасники Александрових виправ, або стояли набагато ближче до тих подій, ніж ми, — отже, на творці Діодора, Плу-

ЗМІСТ

Передмова.....	5
----------------	---

Частина перша

Хибні дії

<i>Лекція 1</i>	
Вступ.....	9
<i>Лекція 2</i>	
Хибні дії.....	19
<i>Лекція 3</i>	
Хибні дії (дальший виклад).....	34
<i>Лекція 4</i>	
Хибні дії (закінчення).....	55

Частина друга

Сновиддя

(1916 [1915—1916] р.)

<i>Лекція 5</i>	
Труднощі і перші здобутки.....	78
<i>Лекція 6</i>	
Гіпотези і способи тлумачення.....	96
<i>Лекція 7</i>	
Явний зміст сновиддя і його приховані думки.....	110
<i>Лекція 8</i>	
Дитячі сновиддя.....	123

<i>Лекція 9</i>	
Цензура сновидь	134
<i>Лекція 10</i>	
Символізм у сновидях	147
<i>Лекція 11</i>	
Робота сновидя	168
<i>Лекція 12</i>	
Приклади аналізу сновидь	182
<i>Лекція 13</i>	
Архаїчні та інфантильні риси сновидь	198
<i>Лекція 14</i>	
Справдження бажань	213
<i>Лекція 15</i>	
Сумніви й критичні зауваги	229

Частина третя
Загальна теорія неврозів
(1917 [1916—1917] р.)

<i>Лекція 16</i>	
Психоаналіз і психіатрія	245
<i>Лекція 17</i>	
Значення симптомів	259
<i>Лекція 18</i>	
Фіксація на травмі. Неусвідомлене	276
<i>Лекція 19</i>	
Опір та згнічення	290
<i>Лекція 20</i>	
Сексуальне життя людини	306
<i>Лекція 21</i>	
Розвиток лібідо і сексуальної організації	324

<i>Лекція 22</i>	
Аспекти розвитку та регресії. Етіологія	344
<i>Лекція 23</i>	
Шляхи утворення симптомів	363
<i>Лекція 24</i>	
Звичайна нервозність	383
<i>Лекція 25</i>	
Страх	397
<i>Лекція 26</i>	
Теорія лібідо й нарцисизм	416
<i>Лекція 27</i>	
Перенос	435
<i>Лекція 28</i>	
Аналітична терапія	453
Бібліографія.....	469

Популярне видання

ФРОЙД Зигмунд
Вступ до психоаналізу

Головний редактор *С. С. Скляр*
Завідувач редакції *К. В. Новак*
Відповідальний за випуск *І. Р. Залатарьов*
Художній редактор *С. В. Місяк*
Технічний редактор *В. Г. Євлахов*

Підписано до друку 16.01.2015.
Формат 84х108/32. Друк офсетний.
Гарнітура «Literaturna». Ум. друк. арк. 25,2.
Наклад 5000 пр. Зам. № .

Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»
Св. № ДК65 від 26.05.2000
61140, Харків-140, просп. Гагаріна, 20а
E-mail: cop@bookclub.ua

Віддруковано з готових діапозитивів
у типографії ТОВ «Побутелектротехніка»
61024 м. Харків, вул. Ольмінського, 17
Свідоцтво ДК №4526 від 18.04.2013

Видавництво Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»
www.trade.bookclub.ua

ГУРТОВИЙ ПРОДАЖ КНИГ ВИДАВНИЦТВА

ХАРКІВ

ДП з іноземними інвестиціями
«Книжковий Клуб
“Клуб Сімейного Дозвілля”»

61140, м. Харків-140,
просп. Гагаріна, 20-А
тел/факс +38 (057) 703-44-57
e-mail: trade@bookclub.ua
www.trade.bookclub.ua

Київська філія

04073, м. Київ, просп. Московський, 6, кімн. 35,
тел. +38 (067) 575-27-55
e-mail: kyiv@bookclub.ua

Одеська філія

65017, м. Одеса, вул. Малиновського, 16-А, кімн. 109
тел. +38 (067) 572-44-28
e-mail: odessa@bookclub.ua

Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»

служба роботи з клієнтами:

тел. +38 (057) 783-88-88

e-mail: support@bookclub.ua

Інтернет-магазин: www.bookclub.ua

«Книжковий клуб», а/с 84, Харків, 61001

Фройд З.

Ф91 Вступ до психоаналізу / Зигмунд Фройд ; пер. з нім. П. Тара-
щука. — Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»,
2015. — 480 с.

ISBN 978-966-14-8353-7 (укр.)

ISBN 978-3-10-822721-0 (нім.)

УДК 159.964.2
ББК 88.3